

เทศน์เช้า วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๒

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ เราอุตส่าห์มาวัดมาวาเพื่อมาทำบุญกุศลของเรา แล้วถ้าได้ฟังธรรมๆ
สังฆกรรมอันนี้ เวลาพระอนาถปิณฑิกเศรษฐีจ้างลูกไปวัดๆ อนาถปิณฑิกเศรษฐีนะ เขามีศรัทธา
มีความเชื่อในหัวใจของเขา เพราะเขาได้สร้างอำนาจวาสนาของเขา มา เขาก็มีครอบครัวของเขา
เหมือนกัน เวลาเขามีครอบครัวของเขา เวลาพุทธะๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดแล้ว
นิมนต์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเอาเงินไปซื้อเซตวันถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า เวลาฟังธรรมๆ มีดวงตาเห็นธรรม พอมีดวงตาเห็นธรรมมันมีความมีความปลื้มใจในใจ
ของตน

แต่ลูกใจ ลูกมันคึดมันค้าน ลูกมันไม่เห็นด้วยใจ จ้างลูกไปวัด จ้างลูกไปวัด ไปถึงก็มาเอา
ตั้งค์ ไปถึงกลับมาก็เอาตั้งค์ ที่นี้พอเอาตั้งค์ พอที่ตลาด “เออ! คราวนี้ให้ ๕ บาท ถ้าคราวต่อไป
นะ ฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ แล้วให้จำว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เทศน์เรื่องอะไร ให้ ๑๐ บาท”

ก็ไป ได้ ๕ บาท ๕ บาท มากี่มารับ ๕ บาททุกเที่ยว ที่นี้พอไปฟังเทศน์ๆ ฟังเพื่อจะเอา
ตั้งค์ใจ เห็นไหม ดูเจตนาสิ ฟังเทศน์เพื่อหวังลาภ หวังผลประโยชน์ ไม่ได้ฟังเทศน์เพื่อความ
เข้าใจ ฟังเทศน์เพื่อจะลดละกิเลส ละกิเลสในใจของตน

พอมันฟังธรรมๆ จะเอาเนื้อความ พอจะเอาเนื้อความ นั่งฟังๆ มันสะเทือนใจ เวลามันมี
ดวงตาเห็นธรรม มันขึ้น เพราะอะไร เรามีความอยากได้อะไรก็อยากได้อะไร เวลารธรรมะ อยากได้
อยากได้อะไรก็อยากได้ อุตส่าห์มาก็เพื่อไปเอาตั้งค์ ๕ บาท ๕ บาท เวลาพอมานึกที่คราวนี้ฟัง เอ๊ะ!
พอฟังมันมีความเข้าใจ

ความเข้าใจนี้มันก็เป็นความสุขอันหนึ่งนะ ความเข้าใจไม่ใช่สัจธรรม สัจธรรมมันต้องมีสติปัญญาของตน ความเข้าใจ ความเข้าใจคือการยอมรับ แต่ถ้ามันเป็นปัญญาๆ ปัญญาที่มันเกิดขึ้นจากตน

ใจดวงใดไม่มีมรรค ใจดวงนั้นไม่มีผล มันต้องเป็นดวงใจดวงนั้นเกิดศีล เกิดสมาธิ เกิดปัญญาขึ้นมาจากใจดวงนั้นเอง พอเกิดจากใจดวงนั้นเอง ใจดวงนั้นเกิดสมุจเฉตพหุญาณ มัชฌิมาปฏิปทาทำลายกิเลสในใจของตน โอ้ย! มันซาบซึ้งนะ

กลับไปคราวนี้ อนาคตบิณฑกเศรษฐีทำไว้เลย ๑๐ บาท รอให้มันมาเอา ๑๐ บาท ไม่มา ไม่มา จนเรียกมา พอเรียกมา นี่เวลาถ้ามันเป็นธรรมๆ แล้วจิตใจมันเสมอกัน จิตใจมันเข้าใจเหมือนกัน ไม่มีปัญหาเลย

กลับมาแล้วนะ โอ้โฮ! อายพ่อกมาก อายแสนอาย อายมากเลย อายเพราะอะไร เพราะมันสำนึกได้ เห็นได้ รู้ได้ ได้ความเป็นจริงใจ พอได้ความเป็นจริงนะ เวลารำพันขึ้นมาในใจนะ โอ้โฮ! ตั้งแต่เกิดมาตื่นเท่าฝ่าหอย พ่อแม่เลี้ยงดูมา ให้แต่น้ำนม ให้แต่สิ่งดีๆ มา เวลาพ่อแม่ทำสิ่งใดก็ขัดก็แย้งใจ เวลาไปฟังธรรมๆ จนได้เนื้อความ ได้สัจจะจะได้ความจริงขึ้นมา อาย อาย ไม่เอาตังค์ ตังค์ไม่เอา นี่มันเป็นเรื่องภายนอกแล้ว นี่เป็นเรื่องภายในหัวใจของเราใจ

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เวลาไปวัดไปวาเราปรารถนาแต่ความสุขนะ ความสุขของเราเป็นความสุขแบบชาวพุทธไง ชาวพุทธถ้ามันเป็นสัจจะความจริง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์นะ หรือสัตว์ชนสัตว์ในหัวใจของตนไง ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ แต่เวลาคน พระสืบลีมีลาภสักการะ มหาศาล ทุกตะเข้ใจในพระพุทธศาสนาที่เป็นทุกตะเข้ใจไม่มีเงินไม่มีทองเลยนะ ตักบาตร พระสารีบุตร ๑ ทัพพี เวลาอยากขอบวชๆ พระไม่ให้บวชเลย เพราะมันคนจน มันไม่มีจะกิน มาบวชเป็นภระ นี่เวลาเขาโพนทนา

ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประชุมสงฆ์ บอกว่าทุกตะเข้ใจมีคุณประโยชน์กับใครบ้าง

พระสารีบุตรยกมือเลย

แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามว่า สารีบุตร เขามีคุณอะไรกับเธอ

เขาเคยใส่บาตรข้าพเจ้า ๑ ทักพีครับ

ถ้าเขามีคุณกับเธอนะ เธอให้เขาบวช

พอบวชขึ้นมาแล้ว บวชแล้วสั่งสอนจนถึงที่สุดแห่งทุกข์เหมือนกัน นี่ไง เวลาถึงที่สุดแห่งทุกข์นี่คือสังขารมโน

เราปรารถนาหาความสุขๆ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ทุกข์ที่มันบีบคั้นในใจเราเนี่ย หลักเกณฑ์ในพระพุทธศาสนา เวลาสอนมันสอนลงที่นี้ไง สอนที่การไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เพราะอะไร

เพราะมันมีทุกข์มันถึงมีความบีบคั้น มีต้นหาความทะยานอยาก มีสติปัญญาขึ้นมา พอมันแก้มันไข ต้นหาความทะยานอยากดับหมด ทำลายหมด พอทำลายหมด สิ่งต่างๆ หมด นี่คือการดับทุกข์ พอดับทุกข์ มันไม่มีเชื้อไม่มีไขแล้วมันจะเอาอะไรไปเกิด พอมันไม่เกิด มันก็ไม่มีแก่ ไม่มีเจ็บ ไม่มีตาย นี่สังขารมโนในพระพุทธศาสนา

แต่เวลาเราไปวัดไปวานะ ผลของวิภวาทะ คนที่เวียนว่ายตายเกิดในวิภวาทะได้สร้างเวรสร้างกรรมมาแตกต่างกันไป เวลาสร้างบุญสร้างกรรมมาแตกต่างกันไป ความรู้สึกนึกคิดของคนก็แตกต่างกันไป ความรับรู้ต่างๆ ความสัมผัสต่างๆ มันแตกต่างกันไป

เวลามันแตกต่างกันไป เวลาคนทุกข์คนจน เราเป็นคนทุกข์คนจน เราเป็นคนขาดแคลน ถ้าเรามีลาภมีสักการะ เราก็จะมีความสุขของเราๆ มีความสุขเพราะอะไร เพราะเขาทุกข์เขาจน เขาขัดสนของเขา ถ้ามันมีความสะดวกความสบายขึ้นมาก็เป็นความสุขของเขา

แต่เวลาคนชั้นกลาง คนชั้นกลางเขาหาอยู่หากินของเขาได้โดยธรรมชาติของเขา เขาก็ยังปากกัดตีนถีบของเขา เวลาลำบากของเขา ช่วงชิงเวลาของเขาไปทั้งหมดเลย

คนที่ประสบความสำเร็จ คนที่มีเงินมีทองขึ้นมามันก็ว่ามีแต่ความสุขๆ ภูก็ไม่เห็นมันมีความสุขตรงไหนเลยวะ ความสุขๆ ว่าเงินมากๆ เงินมากๆ ภูก็เป็นทุกข์เป็นยากต้องรักษามันอยู่นี่

ความสุขเวลาคนปรารถนามันก็ปรารถนาไปทางโลก ปรารถนาสมมุติบัญญัติ ปรารถนาไปทั่ว แต่ถึงที่สุดแล้วมันมีอะไรเป็นจริงขึ้นมาละ

เราไปวัดไปวา ฟังธรรมๆ ฟังธรรมคือสัจจะความจริงนี่ไง ถ้าสัจจะความจริง มีสติ มีสมาธิ มีปัญญา มีปัญญาของเราเองขึ้นมาใช่ไหม เราไปเกิดเป็นมนุษย์นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัจจัย ๔ ปัจจัย ๔ เครื่องดำรงชีพของมนุษย์ เวลามนุษย์มาบวชเป็นพระบวชเป็นพระก็มีปัจจัย ๔ เหมือนกัน ปัจจัย ๔ เราต้องแสวงหา การแสวงหาของเรา แสวงหามาด้วยสติด้วยปัญญาของเรา คนที่มีอำนาจวาสนาที่ได้ทำสิ่งใดมามันก็ประสบความสำเร็จของมัน เวลามันติดขัดสิ่งใดขึ้นมา เราก็แก้ไขด้วยสติด้วยปัญญาของเรา

แต่ถ้ามันขัดมันสน มันขัดมันสนก็เราทำมาอย่างนี้ ถ้าทำอย่างนี้ ถ้ามันมีสติปัญญาขึ้นมา มันพอใจในชีวิตของตนไง เวลาคนทุกข์คนจน สังเกตได้ เหล้ายาปลาเบี่ยงเขาขายให้คนจนทั้งนั้นนะ คนจนเวลามันทำหน้าที่การงานขึ้นมาแล้วมันทุกข์มันยาก มันก็วิ่งเข้าหาเหล่าหาปลาของมัน เย็นขึ้นมาก็กึ่งเหล่าๆ มันทุกข์ๆ จะดับทุกข์ ยิ่งกึ่งเข้าไปมันก็ยิ่งทุกข์ยิ่งลำบากยากเย็นเข้าไป เห็นไหม

แต่ถ้าคนที่มีสติปัญญาเขามีศีล ๘ ของเขา ศีล ๕ ศีล ๘ ของเขานะ ทำมาหากินขึ้นมา เราก็รู้จักประหยัดมัธยัสถ์ของเราใช่ไหม มีมากมีน้อยเราก็เก็บไว้ การใช้จ่ายมันก็ใช้จ่ายด้วยความจำเป็น เราไม่เห่อเหิมทะเยอทะยานขึ้นไปมันก็เหลือเก็บ ถ้ามันประหยัดมัธยัสถ์ขึ้นมาไง

มันจะประหยัดมัธยัสถ์ มันจะมีสติปัญญา มันจะรักษาทรัพย์ของมันได้ มันต้องมีสติ มันต้องมีปัญญาของมัน เห็นไหม ถ้ามีสติปัญญา สติปัญญาเกิดที่ไหนละ

เกิดกณที่เรามาวัดๆ นี่แหละ

ทำไมถึงมาวัดละ

วัดหัวใจของตนไฉ เรามาวัดมาสร้างสติปัญญาของเราไฉ คนที่เขาไม่ไป คู้ย! ไม่เอา เปื่อ
หน่าย ไปนอนดีแปลงกึ่งดีกว่า สนุกสนานครึกครื้นของเขา

อบายมุขมันก็ไปสู่อบายภูมิ

พรหมจรรย์มันก็ไปสู่ความสะอาดผ่องใส

ถ้าความสะอาดผ่องใส แต่มันไม่เอา ก็เลสมันไม่เอาหรือ ก็เลสมันดันมันร่นของมัน เรา
ต้องมัดมัน แล้วเราแสวงหาของเรา เราทำคุณงามความดีของเราไฉ

ถ้าทำความดีของเรา กรรมเป็นอินโดยๆ อจินโดย ๔ เรื่องเวรเรื่องกรรมมันสะสมมา
มากมายมหาศาล

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาจะปรินิพพาน “อานนท์ เรากระหาย
เหลือเกิน ตักน้ำให้เราเถอะ ตักน้ำให้เราเถอะ”

พระอานนท์เป็นพระโสดาบันนะ ไปเห็นน้ำที่โคเทียมเกวียนมันเพิ่งผ่านไปนะ ไม่อยาก
ตักเพราะเหตุทุนบูชามาก ครั้ง ๑ ครั้ง ๒ “อานนท์ตักน้ำมาเถิด” แต่เวลาตัก ด้วยอำนาจ ด้วย
บุญญาธิการขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันใสเฉพาะที่ตรงตักนั้นนะ ตื่นตื้นนะ พระ
โสดาบันนะ ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“สิ่งที่ไม่เคยมีไม่เคยเป็นก็เป็นแล้วพระเจ้าค่ะ”

น้ำที่มันขุ่นๆ อยู่กันนั้นนะ ไม่ต้องการให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสวยน้ำนั้น
ต้องการให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเสวยข้างหน้านั้น แต่เวลาด้วยความเชื่อในองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็จะไปตักน้ำนั้น มันสะอาด มันใสเฉพาะตรงที่ตักนั้นแหละ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เคยตื่นเต้น ไม่เคยวิตกกังวล ไม่เคยมีสิ่งใดทำให้
หัวใจท่านหวั่นไหวหรือให้รับรู้สิ่งใดได้เลย

“มันเป็นเช่นนั้นเองแหละอานนท์”

เห็นไหม ไม่ตื่นเต้นว่า โอ้โฮ! ฉันมีบารมี ฉันเป็นคนยิ่งใหญ่ ไม่มี ไม่มี

มันเป็นอย่างนั้นเอง มันเป็นเวรเป็นกรรมของเราทั้งสิ้น สิ่งที่มีมันเป็นน้ำขุ่น น้ำขุ่นนั้นก็ เพราะว่าเวลาเป็นพระโพธิสัตว์เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เคยเป็นพ่อค้าโคต่างมาอย่างนี้ เหมือนกัน เทียมเกวียนไปด้วยใจที่สะอาดบริสุทธิ์ใจ โศกเวียนนำหน้าไป เขาผ่านไปแล้วน้ำมันก็ ขุ่นใช่ไหม เวลาโคของตนอยากกินน้ำ ก็ด้วยความนึกแบบพระอานนท์นี่ ไปกินข้างหน้าเกิด ดึง เชือกไว้ ดึงเชือกไว้

นี่ไง กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน คนที่มีเวรมีกรรมมาทั้งสิ้น ถ้าเขามีเวรมีกรรมของ เขามา แต่เวลามีสติปัญญาขึ้นมา มันก็เป็นแค่ความยึดมั่นถือมั่น เป็นแค่ความคิดในใจ เท่านั้น เวลามีสติปัญญาขึ้นมา สิ่งนั้นมันผ่านไปๆ แล้วมันผ่านไปมันไม่เกิดวิฤติของเราด้วย

ของเราดูสิ ปัญหาสังคม ปัญหาสังคมเพราะอะไร เพราะปมในชีวิตนี้ไง จิตวิทยาเขา ถึงบอกไง อย่าให้เด็กมันมีปมของมัน ถ้ามีปมมันจะฝังใจในเด็กของมัน เราก็พยายามจะรักษา รักษาสภาพแวดล้อมขึ้นมาเพื่อให้เด็กของเราเป็นเด็กที่จิตใจสมบูรณ์ จิตใจที่ดีงาม

แต่มันมีกรรมนะ เรายักษาดีขนาดไหนมันก็ไม่พอใจหรอก โดยทั่วไปเขาดูแลรักษาแค่นี้ เด็กของเขาก็สมบูรณ์ของเขา เราให้มากกว่าดีกว่าทั้งหมดเลย มันยังบอกว่าพ่อแม่ไม่รัก เราให้ มากกว่าด้วยนะ

ในเมื่อกรรมมันก็เป็นกรรมวันยังค้ำนั้นแหละ ถ้ากรรมมันเป็นกรรมวันยังค้ำ มันมีปมใน ใจ สภาวะแวดล้อมเขาถึงพยายามรักษาให้มันไม่มีปมในใจๆ ใจ

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นเวรเป็นกรรม เป็นเวรเป็นกรรมนั้นนะมันเป็นกรรมเพราะมันติด ค้างในหัวใจ แต่ถ้าเรามาวัดมาว่า เราการศึกษาของเรา กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ถ้าเรา มีจิตนิสัยอย่างไรที่มันไม่เป็นสิ่งที่เป็นคนกับเรา เป็นคนกับเรานะ

กิเลสเบียดเบียนตนแล้วไปเบียดเบียนผู้อื่น กิเลสมันไม่เคยเบียดเบียนผู้อื่นก่อนหรอก มันต้องเบียดเบียนตน เบียดเบียนตนแล้วตนนั้นเป็นคนกระทำความถึงกระทบกระเทือนคนอื่น สิ่ง ที่ทำ ทำจากสิ่งที่มีมันบีบคั้นในใจ มันถึงทำ พอทำแล้วมันก็กระทบคนอื่นใช่ไหม เบียดเบียนตน แล้วก็เบียดเบียนผู้อื่น

แต่ถ้ามันเป็นธรรมๆ เราหลีกเราเว้นกันนะ ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ การหลีกให้ทางกันก็เป็นบุญนะ

เดินสวนกัน รถจะยั้งกันตาย ปาดกันไปปาดกันมานะ เราให้ทางเขา เราให้ทางเขาก็เป็นบุญกุศลแล้ว แต่กิเลสมันไม่ยอม เราให้ไม่ได้ แต่ถ้าคนที่เขาเป็นธรรมๆ นะ เขาให้เลย เชิญตามสบาย เดี่ยวมันไปคว่าอยู่ข้างหน้านู่นนะ มันเบียดเรามันก็ไปเบียดคนอื่นต่อไปนะ

นี่ไง สิ่งที่ว่าแม้แต่แค่หลีกทางให้กัน นี่ไง นี่เพื่ออะไร ไปวัดไปวาเราไปเพื่อเสียสละใช้ใหม่ เสียสละความสุข เสียสละวัตถุทานของเราเพื่อประโยชน์ๆ ถ้ามันเป็นเพื่อประโยชน์ นี่ไง มันไม่เบียดเบียนตนใจ กิเลสมันไม่เบียดเบียนตน ไม่เบียดเบียนตนมันก็ทำคุณงามความดีของมันไง ถ้าเราฝึกฝนๆ ฝึกฝนตรงนี้ไง ถ้าฝึกฝนตรงนี้ มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เป็นความจริงที่ไหน เป็นความจริงในใจ เป็นความจริงถ้ามันมีสติมีปัญญา

สติปัญญานี้สำคัญมากนะ สติปัญญาตั้งแต่เล็กน้อย ตั้งแต่พยายามจะพาให้เราหลบหลีกกับกระแสสังคมกระแสโลก

เราเกิดมากับโลกนะ โลกนี้เราต้องมีการตลาด เขาวิจัยตลาดเพื่อความประสบความสำเร็จของเขา ใ้หนั้นเป็นหน้าที่การงาน แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเราละ นี่คือการงานของเรา ใ้งานในชีวิตละ ชีวิตที่เป็นความเป็นทุกข์เป็นสุขอยู่เนี่ยละ เราถึงเจียดเวลากันมาใ้

เวลาคนที่ไปวัดๆ เขาบอกคนที่มึปัญหา

เออ! มีสิวะ มีเพราะกูมีสติปัญญา ใ้คนที่ไม่มีปัญหาๆ นะ อมทุกข์ทั้งนั้นนะ

แต่ถ้าคนมันเป็นธรรมๆ สิ่งที่เป็นธรรมนะ รู้จักประหยักรู้จักมัธยัสถ์ คนที่รู้จักประหยักรู้จักมัธยัสถ์แต่เวลาเขาเสียสละให้คนอื่นเขาไม่ประหยัดไม่มัธยัสถ์นะ เพราะคน จากมือของเราไปสู่มือของเขา คนทุกข์ คนจน คนยากไร้ ถ้ามันเป็นความจริงเราควรเกื้อหนุนดูแล ถ้าดูแลมันเป็นบุญกุศลของเรา จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่งนะ ใจของคนที่ยากเขายาก แล้วได้รับการดูแลรักษาจากใจดวงหนึ่ง ถ้าเขาเป็นธรรมนะ เขาก็มีสติมีสัมปชัญญะเพื่อทำความดีต่อเนื่องไป

เราต้องการตรงนั้น เราต้องการคนดีและทำความดีต่อเนื่องไป เพราะเราเสียสละให้เขาไป เราไม่ต้องการรับคืนหรอก เพราะอะไร เพราะจิตใจเราสูงส่ง เรามีของเรา เราถึงเสียสละของ

เราไป แล้วเราเสียสละของเราไปแล้วเราจะหวังผลตอบแทนจากเขานีกหรือ ไม่ใช่ แต่ถ้าเขาได้
สิ่งนั้นไปแล้ว ถ้าเขามีสติปัญญา เขาได้มีจิตได้สำนึกของเขา เขาช่วยเหลือตัวเขาได้ เขาจะดูแล
คนอื่นต่อไปๆ เห็นไหม

จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง จากใจดวงหนึ่งแสวงหาเพื่อประโยชน์เพื่อสังคม ถ้าเป็น
จริงๆ ขึ้นมา จากใจของเรา แล้วเราปรารถนาอย่างนั้น เราปรารถนาสังคมที่ร่มเย็นเป็นสุขใจ

ถ้าในหมู่บ้านของเรามีแต่คนดีๆ โอ้ย! เรานอนสบาย นอนหลับสบาย ถ้าในหมู่บ้านของ
เรามีแต่ใจมีแต่ภัย เรานอนสะดุ้งทุกคืนเลย แล้วสังคมที่มันดีขึ้น สังคมที่ดีขึ้นมันเป็นประโยชน์
กับใคร เป็นประโยชน์กับเรานะ เป็นประโยชน์กับเรา เป็นประโยชน์กับสังคม เป็นประโยชน์กับ
โลก เป็นประโยชน์ทั้งสิ้น เห็นไหม ถ้ามันไม่เบียดเบียนตน ตนนี้เป็นประโยชน์แล้วมันเป็น
ประโยชน์ต่อเนื้อๆ กันไป ถ้าต่อเนื่อง นี่ผลของวิวิญญะนะ

แล้วจะวิวิญญะละ

วิวิญญะ สิ่งที่เราทำแล้วเราก็กทำแล้ว ถ้าทำแล้ว สิ่งที่ทำแล้ววาง แล้วหายใจเข้านึกพุท
หายใจออกนึกโอ เป็นอื่นไปไม่ได้ มันต้องเริ่มต้นจากหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโอ สิ่งที่เรา
เสียสละเป็นวัตถุกาน เป็นวัตถุที่เราเสียสละไป แต่หัวใจของเรา อารมณ์ความรู้สึก ถ้าจิตมันมี
สติปัญญามันใคร่ครวญ มันรักษามันได้ มันก็ตั้งสติของมันได้ พอตั้งสติขึ้นมาได้ หายใจเข้านึก
พุท หายใจออกนึกโอ เวลามันสงบระงับเข้ามา สงบระงับเข้ามาละ สุขไม่ต้องไปหาที่ไหน

ในสามแดนโลกธาตุที่เขาไปทัศนศึกษา เขาไปเที่ยวกันนะ เขาไปเที่ยวกัน เขาไปดู
ประเทศต่างๆ เขาไปเติมไฟในใจเพื่อให้เห็นตลาด เห็นสังคม เพื่อจะได้คิดงานของเขาได้มากขึ้น
นี้เป็นสังคมโลก แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่งอยู่โคนต้นโพธิ์ เวลาจิตมันสงบเข้ามา
สงบที่นี้ เรานะ

ถ้ามีความสุขในหัวใจ ความสุขที่ดี เราอยู่บ้านเรา เราก็มีความสุข เราอยู่บ้านเรานะ เรา
มีหน้าที่รับผิดชอบ

คนเราเกิดมามันชราคร่ำคร่าเป็นเรื่องธรรมดา ที่ไหนมีการเกิด มันต้องมีการชรา มีการ
คร่ำคร่า แล้วต้องมีการดับไปเป็นธรรมดา ถ้าเป็นธรรมดานะ เราไม่ไปตื่นเต้นกับเรื่องอย่างนั้น

ถ้าไม่ตื่นเต้น เรามีสติปัญญาเท่าทันหัวใจของเรา ความสุขมันหาได้ที่นี้ไง ความสุขมันหาได้ที่เรานั่งลง แล้วมีสติปัญญาดูแลจิตใจของเรา จิตใจของเราละ เวลาสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แล้วจิตสงบไม่มีมันจบสิ้นที่นี้ไง

แต่ถ้าเขาเที่ยวรอบโลก เที่ยวจักรวาล อันนั้นมันไปเต็มสมอง ไปเต็มไฟเพื่อให้เกิดอีก มันไปจุดไฟ เห็นไหม สุขหรือทุกข์ล่ะ แต่ของเราละ เราสงบระงับ ถ้าเป็นความจริง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ แล้วเวลาตรัสรู้เองโดยชอบมันต้องมีพื้นฐานมา อย่างพวกเรานี้ พวกเราทำบุญกุศลจะสร้างคุณงามความดีมาน้อยขนาดไหน จิตนิสัยมันต่างกัน พระโพธิสัตว์ที่มีอำนาจวาสนามากกว่าก็มีบารมีมากกว่าพระโพธิสัตว์ที่มีอำนาจวาสนาน้อย พระโพธิสัตว์ที่สร้างมาก็แสนกับๆ แล้วพระโพธิสัตว์ที่สร้างมามากกว่าอำนาจวาสนาของเขามากกว่า มันจะไปแข่งขันที่ไหน เพราะอะไร เพราะเราเริ่มต้นมาจากเด็กจากผู้ใหญ่ จากชราคร่ำคร่า

นี่ก็เหมือนกัน จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะทำดีมามากน้อยขนาดไหน ที่นี้ความรู้สึกนึกคิดของคนมันจะเหมือนกันมันเป็นไปได้ ถ้ามันเป็นไปได้ละ แต่เรามีสติปัญญาเพื่อหัวใจของเราๆ ใจ

ถ้าจิตดวงใดไม่มีมรรค จิตดวงนั้นไม่มีผล จิตดวงใดไม่มีสติปัญญา มันรักษาจิตของมันไม่ได้ กระแสสังคมๆ เห็นไหม เวลาผู้ที่ปฏิบัติปฏิบัติแล้วไม่ได้ผล ไปที่นั่นดีกว่า ไปที่นี่ดีกว่า

ไปเถอะ ไปรอบโลก ไปเลย ยิ่งไปมันยิ่งเต็มไฟ

แต่ถ้ามันดับ มันดับที่นี้ไง มันจะไปไหน

ดูสิ เวลาหลวงปู่เฒ่าท่านอยู่กับหลวงปู่มัน อยากจะไปวิเวกๆ หลวงปู่มันท่านไม่ให้ไปๆ เวลาจิตมันสงบลงมันสว่างโพลงหมด

“จะไปไหน” หลวงปู่มันถามเลย “จะไปไหน จะไปไหน”

เวลาจะไปมันอยากไปทั้งนั้นนะ มันอยากทั้งสิ้น แต่มันไม่อยากดูแลมันเอง มันไม่อยากค้นคว้ามันเอง มันไม่อยากทำงานในตัวของมันเอง แต่มันทำงานในตัวของมันเองได้นะ มันต้องทำงานในตัวของมันเอง พอทำงานในตัวของมันเอง นี่ไง ในหัวใจๆ

ที่เรามาวัดมาวามันก็เรื่องการเสริมสร้างบารมีของเราเพื่อสติปัญญาของเรา แต่ถ้าจริงๆ แล้วทุกคนต้องเป็นปัจเจก ตั้ง สันติภูมิโก ทุกคนต้องรับผิดชอบขึ้นมาจากหัวใจของตน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอามรรคเอาผลให้ใครไม่ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำถนนหนทางไว้ให้พวกเราก้าวเดินไปต่างหาก เวลาก้าวเดินไปถึงที่สุดแล้ว ถึงที่สุดแห่งทุกข์ ถ้าถึงที่สุดแห่งทุกข์ พระพุทธศาสนาสอนที่นี่

ถ้าพระพุทธศาสนาสอนที่นี่ แต่มันเป็นนามธรรมที่จับต้องได้ยาก จนภิกษุหัวโล้นๆ มันเอามาเปลี่ยนแปลงเป็นสินค้าได้แล้วกันแหละ แต่ถ้ามันเป็นธรรมๆ นะ มันจะย้อนเข้ามาภายใน

สร้างเวรสร้างกรรมต่อเนื่องไปไข่มุขใหม่ ที่เกิดก็เกิดเพราะกรรมทั้งสิ้น แล้วกรรมดีหรือกรรมชั่ว แล้วถ้ากรรมดีแล้ว สังคมไม่เห็นด้วยหรอก กรรมดีของเรา ทำบุญทั้งเหว ทำบุญทั้งเหวไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น

คนที่ทุกข์ที่ยากกันอยู่นี้เพราะทำดีแล้วไม่ได้ดี ทำดีแล้วไม่ได้ดี ทำดีแล้วไม่ได้ดี อยากให้คนอื่นเขาเห็นความดีของเรา

อีกร้อยชาติ ไม่มีใครเขาเห็นหรอก เพราะกิเลสมันเอารัดเอาเปรียบ ไม่ให้ใครดีกว่าใครหรอก แต่เราทำของเรา เราทำของเรา ทำดีทั้งเหว ภูไม่ได้ทำเพื่อมี ภูไม่ได้ทำเพื่อใครทั้งสิ้น ภูทำของภู ทำของเราไป ทำของเราไป ทำของเราไปเรื่อย เรื่องของเรา ใอันนั้นเรื่องของเขา

หลวงตาสอน ใครจะดีใครจะชั่วมันเรื่องของเขาวะ ภูจะทำความดี ใครจะดีจะชั่วมันเรื่องของมัน เราจะทำความดี เอวัง